

Acta Academiae Beregsasiensis,

Philologica

2022

ISSN 2786-6726 (online)

ISSN 2786-6718 (print)

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ
Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

**Acta Academiae Beregsasiensis,
Philologica**

Науковий журнал / Scientific journal / Tudományos folyóirat

Випуск I, №2 / Volume I, Issue 2 / I. Évfolyam, 2. Szám

Берегове / Berehove / Beregszász

2022

УДК 001.891:81'(05)

DOI (журнал / journal / folyóirat): 10.58423/2786-6726

DOI (випуск / issue / szám): 10.58423/2786-6726/2022-2

«Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica» – це науковий журнал, заснований у 2021 році ЗВО «Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II». Мета видання – висвітлювати та популяризувати сучасні наукові студії в царині української, угорської та іноземної філології, пропагувати наукові досягнення країни в галузі мовознавства та літературознавства. / *Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica* – scientific journal founded in 2021 by Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education. The aim of the journal is to present and popularize the results of modern scientific research in the field of Ukrainian, Hungarian and foreign philology and to promote the country's scientific results in the field of linguistics and literature. / *Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica* – a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola által 2021-ben alapított tudományos folyóirat. A kiadvány célja az ukrán, a magyar és a külföldi filológia területén végzett modern tudományos kutatások eredményeinek ismertetése és népszerűsítése, az ország tudományos eredményeinek népszerűsítése a nyelvészet és az irodalomtudomány területén.

Журнал виходить два рази на рік. / The journal is published twice a year. / A folyóirat évente kétszer jelenik meg.

Свідоцтво про державну реєстрацію / Certificate of state registration / Az állami regisztrációról szóló tanúsítvány:

KB № 25090-15030P, 08.11.2021.

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II (Протокол №9 від 20.12.2020) / Recommended for publication by the Academic Council of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (protocol No. 9 dated 20.12.2020) / Kiadásra javasolta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa (9. sz. jegyzőkönyv, 2022.12.20.).

Головний редактор / Editor-in-Chief / Főszerkesztő:

Аніко Берегсасі, PhD, доктор габіл., доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна) / **Anikó Beregszászi**, PhD, habil., Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine) / **Beregszászi Anikó**, PhD, habil., docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Заступник головного редактора / Deputy Editor-in-Chief / Főszerkesztő-helyettes:

Єлизавета Барань, PhD, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна) / **Erzsébet Bárányi**, PhD, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine) / **Bárányi Erzsébet**, PhD, docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Відповідальні секретарі редколегії / Executive secretaries of the editorial board / Felelős szerkesztők:

Вільмош Газдаг, PhD, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна) / **Vilmos Gazdag**, PhD, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine) / **Gazdag Vilmos**, PhD, docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)
Андрея Певсе, PhD (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна) / **Andrea Pösze**, PhD (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine) / **Pösze Andrea**, PhD (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Контактні дані редакції / Contact details of the editorial office / A szerkesztőség kapcsolattartási adatai:

90202, Закарпатська обл., м. Берегове, вул. І. Франка, буд. 14, корпус 2 / 90202, Transcarpathia, Berehove, Ivan Franko Street, 14, building number 2 / 90202, Kárpátalja, Beregszász, Ivan Franko u. 14, 2. számú épület.

Офіційний сайт журналу / The official website of the journal / A folyóirat hivatalos honlapja:

<https://aab-philologica.kmf.uz.ua/>

E-mail: aab-philologica@kmf.org.ua

ISSN 2786-6726 (online)

ISSN 2786-6718 (print)

© Автори / The Authors / A szerzők, 2022

© Редактори / The Editors / A szerkesztők, 2022

© Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II /
Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education/
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2022

Зміст / Contents / Tartalom

Дослідження / Studies / Tanulmányok

Галина Гримашевич

Відображення мовного та культурного буття поліщуків крізь призму діалектного тексту 9

Валентина Титаренко

Лексико-семантичні процеси в запозичених назвах приміщень та частин двору в північноукраїнському ареалі 25

Mátyás Rosenberg

Phonological and morphological features of Boyash language varieties in Eastern Slovakia 41

Presinszky Károly

A szótagzáró *l* variabilitása szlovákiai magyar nyelvjárási hangoskönyvek szövegeiben 71

Gréczi-Zsoldos Enikő

A palóc nyelvjárási beszélőközösség diftongushasználatának izoglosszája térben és időben 85

Pál Helén

A határ mint divergáló tényező az al-dunai székely települések nyelvét illetően 107

Sófalvi Krisztina

Grammatikai vonatkozású kontaktusjelenségek a mezőségi nyelvhasználatban 124

Molnár Csikós László

Idegen szavak elavulása határon innen és túl 149

Tódor Erika-Mária, Vančo Ildikó

Nyelvi erőforrások osztálytermi helyzetekben 161

<i>Huber Máté Imre</i>	
Az angol és a német nyelv többközpontúsága négy nyelvkönyvsorozatban.....	180
<i>Huszi Ilona</i>	
Aktuális nyelvpedagógiai kérdések Kárpátalján.....	219
<i>Zoltán Karmacsi, Anita Márku, Anikó Csurman-Puskás</i>	
The Expedience of the Termini online Hungarian–Hungarian Dictionary in the Process of Teaching Hungarian as a Foreign Language (in Transcarpathia)	233
<i>Csordás László</i>	
Titok és idegenség csapdájában. Szilágyi István: <i>Messze túl a láthatáron</i> ..	256
Рецензії / Reviews / Szemle	
<i>Réka Máté</i>	
Anna Borbély ed.: Linguistic Landscape of Nationalities in Hungary (Nemzetiségi nyelvi tájkép Magyarországon).....	283
<i>Андрея Певсе, Наталка Лібак</i>	
Тадаєва М. І., Годунко Л. В., Павлович Ю. П.: «Реформування шкільної іншомовної освіти в країнах вишеградської четвірки в руслі загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти: Монографія»	287
Редколегія.....	292
Editorial Team	296
Szerkesztőbizottság.....	300

УДК 81'232(=811.16)

DOI 10.58423/2786-6726/2022-2-9-24

Галина Гримашевич

Відображення мовного та культурного буття поліщуків крізь призму діалектного тексту

Пріоритетним напрямом сучасних діалектологічних досліджень є діалектна текстологія, що зумовлено емпіричною цінністю діалектних текстів передовсім як надійного джерела лінгвістичних та лінгвокультурологічних досліджень. Зазначене вище цілком підтверджує той факт, що наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. українські мовознавці видали низку збірників діалектних текстів, які репрезентують практично всі терени українського діалектного континууму (південно-західне наріччя – Н. Глібчук, Н. Руснак, М. Грицак, І. Жегуц, О. Миголинець, О. Пискач, М. Лесюк, Т. Тищенко, Г. Березовська, І. Гороф'янюк, Т. Ястремська, Л. Хомчак, Н. Хібеба та ін.; північноукраїнське – Г. Аркушин, П. Гриценко, Ю. Бідношия, Л. Дика, Г. Воронич, Л. Москаленко, Л. Пономар (Анісімова), О. Малахівська, С. Гриценко, М. Поістогова, Л. Рябець, В. Мойсієнко, Г. Гримашевич та ін., південно-східне – Г. Мартинова, З. Денисенко, Т. Щербина, А. Таран, Ю. Бідношия, Л. Дика, І. Магрицька, К. Глуховцева, З. Сікорська, В. Леснова, І. Ніколаєнко та ін.).

Крім важливості діалектних текстів як надійного джерела передовсім для мовознавчих досліджень, а також праць у царині інших гуманітарних наук, необхідність у фіксації говіркового народного мовлення зумовлена ще й швидкоплинністю, змінністю мовної ситуації в різних ареалах українського діалектного континууму під впливом як лінгвальних, так й екстралінгвальних чинників, що спонукає діалектологів до запису цінних мовних і культурних свідчень, репрезентованих у зв'язному говірковому мовленні, які через кілька років можуть бути втрачені безповоротно.

Насамперед зацентруємо увагу на емпіричній цінності діалектних текстів для мовознавчих, зокрема діалектологічних, студій. Ця проблема постійно перебуває в полі зору П. Гриценка, який у низці статей порушував різноаспектні проблеми дослідження й інтерпретації діалектних текстів як важливого інформативного джерела, оскільки записи говіркового зв'язного мовлення мають евристичний потенціал, адже репрезентують реальне буття мови, склад, функції мовних одиниць, динаміку їх форми і змісту

(Гриценко, 2003, с. XV–XVI), у діалектних текстах як різновидах мовного простору виявляється реальне співвідношення структурних елементів говірки, їх синтагматичні зв'язки, квантитативні характеристики (Гриценко, 2000, с. 9), тому вони є важливим джерелом свідчень для вивчення мови в її просторовому вияві, універсальними щодо структурних рівнів мови (Гриценко, 2015, с. 115), а лінгвістично орієнтоване записування та вивчення діалектних текстів не підважує їхнього загальнокультурного значення як витворів глибинного народного мовомислення, які особливо цінні акумульованим у них багатим культурним досвідом соціуму у відповідних параметрах хронотому (Гриценко, 2015, с. 116), адже діалектний текст – простір природної реалізації говіркових явищ, засіб фіксації і збереження важливої для дослідників інформації про реальні процеси, що пронизують діалектне мовлення й говірки як одну з форм існування національної мови (Гриуенко, с. 119), та й загалом простір вияву діалектних явищ (Гриценко, 2000)]. Саме діалектні тексти дають змогу об'єктивно й вичерпно описати фонетичні, морфологічні, синтаксичні, лексичні особливості тощо чи іншого говіркового масиву (Глібчик, 2015, с. 60), є об'єктивним джерелом вивчення різних рівнів мови (Мартинова, 2015, с. 5–6), зокрема акцентуаційного (Кобирилка, 2015), граматичного (Колесников, 2012; Лесюк, 2015; Щербина, 2015), лексичного (Колеснік, 2015; Поістогова, 2015), а також надійним джерелом збереження та дослідження говіркових рис (Бігусяк, 2015) і загалом вивчення діалектного мовлення (Романина, 2010), підґрунтям класифікації говірок (Мартинова, 2015), інформації про генезу й динаміку говірок (Колесников, 2015), записи говіркового зв'язного мовлення дають змогу виявити динаміку діалектних явищ з огляду на зміни в самих діалектних ареалах (Ястремська, 2015), уможливають вивчення ідіолекту говірконосія (Глібчук, 2015) та його ментальності (Глуховцева, 2015), адже діалектний текст – важлива лінгвокогнітивна одиниця (Гуйванюк, 2013), яка має значний потенціал для мовознавчих досліджень (Рябець, 2015).

Водночас діалектні тексти – надійне джерело багатоаспектних фольклористичних, етнографічних, культурологічних, історичних досліджень, оскільки в них, крім суто лінгвальної, представлена інформація про матеріальну та духовну культуру різних етнічних груп українців.

Як зазначає П. Гриценко, діалектне мовлення проливає світло на з'ясування багатьох проблем етнографії, фольклористики, вивчення історії та сучасного стану матеріальної й духовної культури (Гриценко, 2019, с. 3), бо тексти репрезентують позалінгвальну дійсність (Тищенко, 2015, с. 377), Найяскравіше діалектне мовлення представлено у зв'язному тексті, матеріал із якого можуть «використати не тільки діалектологи, а й соціолінгвісти, фольклористи, етнографи, історики та ін.» (Аркушин, 2007, с. 3), тому що

діалектний текст – важливе джерело багатоаспектних лінгвістичних, етнографічних, культурологічних, історичних досліджень (Глібчук, 2015, с. 60), надійна джерельна база <...> для етнографії, історії, фольклору, оскільки тексти містять цінні історичні та культурні відомості (Рябець, 2015, с. 332), багатовимірне комплексне, самодостатнє джерело з невичерпною інформативністю для багатьох суміжних наук (Коваленко, 2015, с. 190), з одного боку, джерело збереження відомостей про традиційну культуру, а з другого – форма відображення картини світу мовців (Литвиненко, 2015, с. 286), адже народні говірки вражають обсягами збереженої в них інформації про унікальну культуру, її самодостатність і багатогранність (Гриценко, 2019, с. 4),

Мета запропонованої розвідки – простежити відображення мовного та культурного буття поліщуків за матеріалами діалектних текстів, представлених у збірнику «Єдність у різноманітності. Поліщуки» (Мойсієнко–Гримашевич, 2018), а також за власноруч зібраним діалектним матеріалом у середньополіських говірках та студентськими записами говіркового поліського мовлення під час діалектологічної практики.

Передовсім зазначимо, що мовне буття поліщуків репрезентоване як збереженням у їхньому мовленні виразних діалектних рис середньополіських говірок здебільшого в царині фонетики та морфології, а також у сприйнятті й розумінні самими говірконосями відмінностей у їхньому мовленні порівняно навіть із сусідніми говірками. Зокрема, поліщуки за наявністю певних відмінностей у вимові окремих звуків чи номінації чітко ідентифікують себе як представника свого населеного пункту: *у нас 'кажут не з'найу / не 'буду / не 'можу / не 'хочу / а у череї'ках на з'найу / на 'буду / на 'можу / на 'хочу* (с. Листвин Коростенського р-ну); *то ї л 'іств'ін 'е го'ворат драг'л 'е / а у нас с'е холо'д'ец* (с. Черевки Коростенського р-ну); *у тхорі'н 'е ва'рени'їе 'топтани'їе кар'топл 'і назі'вайут ко'м'ї / а у нас картоп'л'ана 'каша* (с. Словечно Коростенського р-ну). Наведені приклади засвідчують усвідомлення поліщуками своєї унікальності з огляду на особливості мовлення, хоча найбільше мовне буття жителів Середнього Полісся репрезентують лінгвальні риси, насамперед фонетичні, із-поміж яких:

1) відсутність звука [и], функціонування на його місці різних відповідників – [і], [и]: *да і йа за'р'е з йім і ж'ї'ву // знена'в'ід'еї 'м'ене с'в'екор / 'м'ене не л'у'б'її так с'в'екор // йа пош'ла коро'в'ї до'їїт з до'йаркойу // ро'б'їла йа до'йаркойу / пр'ї'ду до'дому / 'с'адем в'е'чер'ати / вон свар пудн'їмаїе // йа сл'о'зам'ї і їм'ї'вайу' [Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 96]; на вул'и'ц'ах 'радоc'ї бу'л'о с'ти'л'ки / шо йо'го ж не мож'на рос:ка'зати // с'ти'л'к'ї ї 'кожного ї дво'р'е було де'теї // а с'о'годн'ї м'ї ўже п'ере'ходім на та'к'е / шо од'на ду'ша / д'в'е ду'ш'е ї 'хат'ї // так шо*

с'ходица ўже // і ха'ти' закр'і'ват / і купо'вати' / 'може / не 'буде ко'му (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 90–91);

2) наявність звуків так званої неоднорідної артикуляції [ô] та [ê] як на місці етимологічних [o], [e], так і [ê] як рефлексія Ӣ, причому ці відповідники функціонують здебільшого в наголошеній позиції, переважно в новому закритому складі, а ятевий рефлекс – й у відкритому, особливо в закінченнях: *ѡа бу'ла нав'ел'іка // пасла с'в'ін'е // ко'л'і 'кажут / шо ўже 'їѣдут 'н'ѣмци' // ѡа по'к'інула 'тїѣ с'в'ін'е // і б'е'жу ѡа на бо'лото д'і'в'іца тїѣ 'н'ѣмцоѡ / о // а 'пот'ім во'ни'п'оїѣхал'і / п'оїѣхал'і ба'гато / ба'гато п'оїѣхал'і / п'оїѣхал'і с'елом (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 93); за'р'е ѡ 'м'ене ч'ет'в'еро 'д'ѣтѡк // ѡс'ѣ порозїе'жал'іса <...> д'в'ѣ доч'к'і ѡ 'д'ѡруч'і ж'і'вут со'б'ѣ ѡ квар'т'і'р'і // а ѡа на с'тарос'т' з 'д'ѣдом ѡ'д'вох оста'ласа у'дома // седи'мо со'б'ѣ ждем / ко'л'і 'д'ѣтк'і по'п'р'їе'жайут до 'нас // ѡ'нучок по'п'р'і'воз'ат до нас // за'р'е ѡ'нучк'і гл'адї'мо со'б'ѣ / ѡак пр'і'везут / а то ї не 'хочут пр'і'в'езти' / не 'хочут пр'їѣхати' / пр'і'в'і'тат // і хаз'аїство м'і з 'д'ѣдом ше 'держ'імо // д'ѣд ше на ро'боту 'ходи'т (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 96); в'ес'ѣл':е // моло'да 'кл'іче коро'ваї'іц / т'р'еба розч'і'нат' коро'ваї // хр'і'шч'ена пр'і'ход'іт' / розч'і'н'аїе коро'ваї / і 'м'ѣс'іт' хр'і'шч'ена // по'тѡм б'е'ре з д'ѣ'ж'і / накла'даїе пола'н'іцї на 'стѡл // т'реба 'с'ѣм жо'нок / щоб во'ни' ка'чал'і коро'ваї ру'кам'і / м'їал'і / 'с'ѣм пала'н'іц // по'тѡм ѡ'го'ло'жат' ѡ та'ку бол'ш'у ѡаку х'ворму / і спо'вайут' 'п'ѣс'н'у (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 88);*

3) у північних районах Житомирської області, зокрема в населених пунктах, які межують із білоруськими теренами, голосний [e] має здатність пом'якшувати попередній приголосний, що закономірно зумовило палатальність низки звуків: *заспо'вайем / зоспо'вайем / погу'л'аїємо та і / та і та'к'е // 'в'есело бу'ло / бу'ло 'в'есело // хоч і не так 'в'ел'м'і бу'ло 'добре / но бу'ло 'в'есело ѡак ко'л'і бу'л'і ма'л'і'їѣ // (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 85); от тої 'д'ад'ко п'і'тайец м'е'не / от'куда тї' / ѡа з л'іств'і'на / ч'ї'тї' / ѡа ска'заї / по 'нашому / по п'рѡзв'ішчу / кал'у'чок // так і бу'ло // вѡн стаї п'і'таца м'е'не / а ч'ї'тї' з'найеш та'ку та'ку / ѡа гово'ру з'найу / о'то ж бо ї мо'їа с'ест'ра // ну ї хара'шо / на'чуж'ї // 'ал'е ѡ те ѡ'р'емїе м'і'н'ѣ н'е до сна бу'ло (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 83);*

4) наявність [e] на місці [e] в ненаголошеній позиції: *на мо'їої 'памет'і шче ѡе та'к'е / шо на с'ватан':е т'реба щоб бу'ло до п'ет'і хо'роши'х хус'ток / а на в'ес'ѣл':е т'реба / щоб бу'ло 'д'ев'ет' / а то ї бѡл'ш / с'кѡл'кі бу'ло род'н'ѣ (с. Черевки Коростенського р-ну);*

5) диспалаталізація [p], [c], [t], [ц]: *до с'і'р пѡр не з'найу / голо'ва 'с'іл'но / че'реп бо'літ / че'реп бо'літ / і моз'г'і бо'л'ат (Мойсієнко–Гримашевич,*

2018, с. 53); *у'ч'іл'іса п'раст'і / т'ей л'он тре'пат / да т'ерл'і / да ўсе / ну ўсе складал'іса на о'д'ежу / бо 'в'ечк'і д'ер'жал'і / да п'інча'к'і ш'іл'і // ўс'е // пр'іш'лос // т'рошк'і п'ідрос'ла / с'тал'і го'н'ім' м'е'н'е ў план [10, с. 70]; ўже но'га там бо'л'ела тог'ди' йд'і / на 'пал'цах хо'д'іла во'на // ну пог'нал'і нас ту'ди' ў ту гар'ман'ійу // в оўруч ваз'л'і // н'е дойе'жайа оўруча / наго'рани' с'ело там та'к'е (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 71); поже'н'іл'іса м'і / с'тало ч'етверо д'ет'ей // с'тал'і поже'н'іл'іса // ўс'е те по'ч'іл'іса т'рох'і те / мо д'ет'ей / а т'е о'нукоў 'майу п'іат штук / д'эвочка 'уч'іц; а мо'їа ок'сана ў'нучка в інс'т'ітут'і ос' // ўс'е 'т'і'є ў ш'колу 'ход'ат // та'ка ж'із'бу'ла / з'найте // п'рал'і / да ўсе ро'б'іл'і сво'ім / ўсе мозо'л'ом / б'рал'і у'частк'і ва'л'ік'і'є кар'топл'у ко'пат (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 71);*

б) відсутність [ф]: *йék ум'іраіе л'у'д'іна / 'жѡнка / то 'тоже пр'іп'інайут два хвар'тух'і // ба'реман:ийе 'тоже об'ізат'ел'но но'с'іл'і хвар'тух // за'т'і'кани' хвар'тух но'с'іл'і на п'раз'н'ік / а до 'печ'і йа'к'і'н'ебуд' / баз 'в'іш'івок (с. Черевки Коростенського р-ну).*

Серед морфологічних рис як репрезентантів мовного буття поліщуків у царині іменника виокремлюємо такі: наявність флексії -ê (континуант давнього Ъ) у формах місцевого та знахідного відмінків: *ро'б'іли ў се'л'ê / ў се'л'ê бу'ли' та'к'і'є п'лотн'ік'і шо ро'б'іли' от так (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 25);* наявність флексії -е в іменниках середнього роду: *та'ке і ве'с'ел'е:е бу'ло // та'ка і 'ж'ітка бу'ла (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 102);* із поміж прикметникових – наявність повних нестягнених форм прикметників, займенників, діеприкметників, які регулярно відтворюються в мовленні поліщуків: *'т'і'є ста'р'і'є ўже бат'к'і / матер'к'і са'дов'ет нас за 'стѡл (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 89); 'через боло'та іш'лі' д'уже 'доўг'і'є мос'т'і / про ко'торий'є 'мало хто знаў (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 100); 'ног'і бу'ли' по'пухи'і'є / і са'м'і'є по'пухи'і'є (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 27);* хоча водночас середньополіський етномовний континуум вирізняє протилежна риса – наявність стягнених форм прикметників і займенників у називному відмінку однини чоловічого роду: *чу'ж'і'є 'гус'і нас'ходи'ли' іс' / 'т'і'є кач'к'і ту'ди'ку'пати'са ў теї ста'вок // та'ке ўже ба'гато і позабу'валоса // йа ўже он' не з'найу / шо йа с'о'годн'і ро'б'іла / шо 'йêла // це та'ке ше і з 'д'êцт'тва спо'м'нут' / а'л'е шо 'небуд' ше набе'гаіе на 'пам'іет (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 103); а си'нок 'конч'і'ў зал'езнодо'рожні' т'ехн'ікум // і по 'катори'час йа 'майу п'іат' о'нукоў // ў'нучк'і не'ма й одно'йê / са'м'і'є х'лопці // с'лава 'богу / хаї ж'і'вут здо'ров'і'є // і так нам 'зар'е // йе ўже і хл'êб / йе і до х'л'êба // ну здо'роўіа ўже не'ма 98; функціонування особових займенників третьої особи з прийменниками без приставного н: *йак'і'х не'маіе о'дин' м'ес'ац / то мо'йе**

'серце випа'дає за 'йіми (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 49); *но йа т'рошк'і з йім погу'л'ала / пошла за йо'го 'замуж* (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 96). Виразними рисами в царині дієслова є передовсім функціонування інфінітива на -т: *і ш'ім / і ба'л'ім / і 'зайтра ва'л'ікд'ен'* (с. Черевки Коростенського р-ну) або в північних районах на -ть із виразним цеканням під впливом білоруської мови: *і ш'іц'м' / і б'е'ліц'м' / і 'зайтра в'ел'ікд'ен'* (с. Листвин Коростенського р-ну). Отже, мовне буття поліщуків, репрезентоване в тексті, свідчить про збереження в сучасних середньополіських говірках архаїчних діалектних рис на різних мовних рівнях, передовсім на фонетичному та морфологічному. Про сталість архаїчних фонетичних і морфологічних діалектних особливостей свідчить дослідження зазначеного ареалу М. Никончуком, який у II пол. XX ст. на вказаних теренах фіксував ці самі риси у їхньому системному вияві (Никончук, 2012). Збереження їх у сучасних середньополіських говірках демонструє тяглість фонетичної та морфологічної системи від найдавнішого періоду до сучасності.

Культурне буття жителів Середнього Полісся відзначаємо в записах зв'язного мовлення про господарювання поліщуків як вияв матеріальної культури та про традиції, звичаї, вірування як репрезентанти духовної культури.

У значній кількості зразків діалектних текстів уміщено унікальну інформацію про побут поліщуків, особливості ведення домашнього господарства, промисли тощо. Насамперед відзначимо тексти про випікання хліба (*рожчі"ніт'тре о / хаї перено'чуїє а 'утром му'к'і до'бав'ім' да заме'с'ім' хара'шо <...> а 'утром заме'с'ім' т'реба ру'койу 'добре да ў 'д'єжку о / а по'тѳм хаї 'топ'іц'а ў пе'чє /а хл'єб у'же ў 'д'єз'ц'і пудни'маїєц'а / пудни'маїєц'а / йак на 'дрожджах 'т'єсто пудни'маїєц'а / ўже раз пуд'н'аїс' / у'же нач'і'наї пек'ти' // ко'лис' же не бу'ло ц'іх 'хормул не'чого / так на чере'н'є по'садиш / пови'маїєш да по'миїєш во'ди'чкойу по'верху і под 'ни'зом деї хл'єб // ну а 'йаг'же / рушни'ч'ком нак'риїєш / по'миїєш /рушни'ч'ком нак'риїєш 'бїєлен'кі'м /шоб бу'ло там же з'найєш і пи'л'ука йа'ка чи' шо / а по'тѳм у'же йак 'лєто / мо'їа о'нучка / то ўже с ка'пусти 'ли'ст'є рвєм да на хл'єб ли'ст'кі"м кла'дем* (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 26); приготування борщу (*йак йа ва'ру боршч / да // йа ва'ру боршч йак / бурач'кѳ облуп'л'у / у'к'іну бура'чк'і 'ц'іліїє там / 'знаїєш 'пару бура'чкѳ ч'і 'скѳл'ко / смо'тра 'скѳл'ко 'будєш ва'рї'т // і у ме'не шчо'раз йак / ква'сол'а / 'трошк'і ква'сол'і і там йа'к'іх 'пару карто'пли'нок шче 'треба / і 'мїасо 'треба ту'ди' / а то'д'і ц'є ўсе 'вари'ца / бура'чок / ка'ртопел'ка і 'мїасо // а то'д'і ўже йа в'ім 'а'гаїу т'і бура'чк'і / ўже вони' так йак 'звараца / то то'д'і йа йїх тпу на 'терточку / а то'д'і кри'шчу ка'пусту да 'к'їдаїу / шоб во'на пок'і'п'єла / бо бура'чок ва'ренїї / а то'д'і ўже бе'ру / там у'же ли'сточка / 'перч'іку ўси'пїєш / і ўже за'жаруїу теї боршч 'морквочкойу і*

пом'їдорчи 'ком / ѡак ѡе / а ѡак не'ма / до 'соус 'ложечку / шоб 'трошк'ї вѡн був к'їслу'ватиї / і ѡже полу'чайец' а то'д'ї 'добриї боршч / а шче ї сме'танка тре / ѡак ѡ'го 'їѡсти' та забел'їт / до ѡже то'д'ї 'добриї боршч / і шоб буї шче ї гри'б да 'ѡк'їнуї / то ше ї 'луч':ї буї б'ї // о'це 'стоко 'треба до то'го бо'ршчу (с. Бехи Коростенського р-ну) та страв із картоплї як основного продукту на Полїсї (по'шт'ї 'кажди ден' ва'ру солон'їк'ї / це 'просто налу'пл'у картопл'ої / да ѡ ча'вун / да посо'л'у / да на'л':у во'дойу / да ѡ п'ѡч // 'звара;а / в'їк'їдаїу ѡ 'м'їску і ѡе'мо з моло'ком 'св'ѡж'їм ч'ї 'к'їсли'м а'бо з ѡа'к'їм са'латом / а'бо із 'салом / а кол'їс то шче ї із ро'солотом із 'бочк'ї з ка'пустойу (с. Старї Велїдники Овруцького р-ну); з картопл'ої 'роб'їмо д'еру'ниї / 'дран'їк'ї / карто'пл'ан'їк'ї / на'тру на 'м'елку 'т'ертку облупл'ани'х картопл'ої / 'трохі одца'д'у / 'ѡк'їну 'ложок дв'ѡ му'к'ї / во'тру ци'бул'у / посо'л'у даї 'жару на о'л'ейї а'бо на ж'їру / на 'смал'циї (с. Листвин Коростенського р-ну), про приготування їжі, які демонструють лексичне багатство в номїнації страв: 'зарє ѡѡк наго'товет на 'празнїк / то шо тво'ѡа ду'ша же'лаїє / і 'разне м'їас'не / шо 'хочеш / і кої'бас / ѡа'к'їх 'хочеш / і голу'б'ї / і на'л'їс'н'їк'ї / і 'ѡс'ак'їє са'латиї / а шо ѡже ото'го ѡсакого со'лодкоого / то і ку'пованого / і до'машн'ого / аж сто'лиц'ї г'нуц;а (с. Шоломки Коростенського р-ну); у нас пе'чут тоїс'тиїє бл'їн'цєї на 'к'їслом моло'цєї і на 'сод'ї / 'содн'їк'ї / і за'в'їван'їк'ї 'тонк'їїє // 'л'ѡп'їмо ва'рен'їк'ї / ва'л'їк'їїє та'к'їє бала'мутиї / 'вар'їмо кала'тушу з гр'їбам'ї / пудб'ї'вайємо му'койу (с. Черевки Коростенського р-ну).

Крім текстів про приготування їжі, відзначаємо низку зразків зв'язного мовлення про вирощування різноманїтних сїльськогосподарських культур: с'тала 'с'ейат' 'моркву / бура'ка / пет'рушку / 'ред'ку 'самє наї'перш / прода'вала / а 'там утор'зуйєш к'рѡпко за ту 'ред'ку / а ро'боти / а ро'боти / одбаї'л'аї // 'хочеца наї'перш кар'топл'ї нако'пат' / на 'тѡї 'самоѡ / 'ред'ц'ї / кар'топл'у по'садим / 'ред'ку за'с'ѡїєм / (Мойсїєнко–Гримашевич, 2018, с. 47); в'їрошчувала бура'к'ї по сто 'дєсет' цент'нерѡї з г'ек'тара / в'їрошчувала ѡа бура'кѡї (Мойсїєнко–Гримашевич, 2018, с. 92); 'с'ѡїал'ї 'ж'їто / пше'н'їцу / ѡа'чмѡн / о'вес / 'даже го'рох / а'л'є по'бѡл'ш 'ж'їто / та'к'є в'їсоке / а шче ѡ 'д'ѡцтв'ї 'помн'у бу'ло ба'гато 'грєчк'ї на 'пол'ї / м'ї ѡї'їє 'пот'їм то'ѡкл'ї // 'зарє ц'о'го мєнш 'с'ѡїємо / бо не'ма здо'роїѡа обро'бл'ат / а'л'є го'род д'ерж'їмо / 'сад'їм кар'топл'ї / бура'к'ї кор'мов'їїє і сто'лов'їїє со'б'ѡ / на 'їурєїа 'с'ѡїу гу'рк'ї / 'сад'їм ка'пусту / шоб з'ї'моїу 'к'їслу 'їѡс'т'ї з 'бочк'ї і ша'ткованку / ква'сол'у / 'ред'ку 'красну / а на 'з'їму 'чорну / 'моркву / хо'ча ц'єї год ѡа'кас' не'їдала / кїѡа'х'ї / га'рбузиї (с. Білка Коростенського р-ну), про збирання грибів і ягід як неодмінну складову побуту поліщуків: 'коло 'л'ѡсу 'в'їрос / з 'д'ѡцтв'а л'у'бл'у хо'д'їт по гр'їб'ї / ѡа 'прамо од:у'хаїу там / у 'л'ѡс'ї / ба'ром і 'нос'їмо 'б'ѡл'їїє

зр'ібі / крас'н'у'к'і / сої'а'к'і / 'б'абк'і / 'пол'с'к'і'є / по'л'ак'і / пр' / ібо'лотух'і / с'іро'ї'єжк'і / 'є та'к'і'є кр'епк'і'є с'іро'ї'єжк'і 'пудл'інк'і / л'і'с'ічк'і / вос'е'н'є з'е'л'днк'і / 'кози' / ко'л'іс' бу'ло ба'гато р'і'жкд'ї / 'зар'е 'їако'с' на'ма / а'л'е ко'з'л'ач:а хва'та'є (с. Черевки Коростенського р-ну); у нас чо'рн'іци' не 'каж'ут / 'каж'ут 'їагоди' // і 'їс'е пон'і'май'ут / шо це чо'рн'іци' // шче ро'ст'ут су'н'іци' / л'есо'в'і'є су'н'ічк'і / о'ж'іни' / стру'зв'іни' / бру'шн'іци' / жура'хв'іни' / бу'а'к'і // да 'само б'ол'ш' 'ход'імо по 'їагоди' (с. Прибитки Коростенського р-ну), про різноманітні промисли, зокрема виготовлення діжок (ко'ли'с' же 'д'е'жк'і та'к'і'є бу'ли' / да те'пер же не'ма і 'д'е'жк' // у'же вони' порос:і'п'али' с' (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 24); про прядіння й ткацтво (там бу'ла 'ї нас ну п'ража / на та'ке мато'в'їло / мо'тали' цу п'ражу / ну во'ни цу п'ражу зн'а'ли / н'і'мци' і подпа'ли'ли' тим мато'в'їлом у пе'ч'і д'рова (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 65); к'ілі'і'м'і 'їже с'тали' тка'т' / 'даже і 'їа 'в'ітка'ла / о'д'і'нац'ат' к'і'л'і'мо'ї <...> 'бачу 'їс'е т'ч'ут / да'ва' і 'їа со'б'е' ску'б'ти' / і п'расти' са'ма і кра'сит' / ше ж так пок'ра'сит' т'реба шо б'о'рон' бо / не об'л'ез'ло / у'же до трид'ц'атк'а л'ет' / 'ї'ї'єси'т' ос' / у доч'ки / ко'ї'їор' / це у'же 'трид'ц'ат' л'ет' в'дн' 'ї'ї'єси'т' і в'дн' 'даже не зн'о'си'ї'с' / (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 50); вишивання рушників ('хату 'їби'р'али' рушн'і'кам'і / рушн'і'к'і в'ш'і'вали' / 'їа'к'і'є 'ї ко'го бу'ли' / 'ї нас пове'денці'ї'а / і'кони' за'в'ешуват' / рушн'і'ком' / 'карточк'і / рушн'і'к'і на с'тену 'в'ешали' (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 50); л'уб'лу в'іши'ват' / в'іши'вайу рушн'і'к'і / 'наволочк'і / прос'тин'і / от' / 'можеш по'ї'ти' по'бачи'т' / он у то'ї 'хат'і / л'уб'л'у в'іши'ват' / 'даже 'дочка м'і'н'і при'несла / шоб 'їа 'її' в'іши'ла / хоч м'і'н'і 'їже 'с'емдис'ат' в'іс'і'м' 'рок'і'ї' / а'ле 'їа шче л'уб'л'у ц'у ро'боту (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 78). Отже, у представлених вище текстах відображено побут поліщуків як репрезентант матеріальної культури.

Духовну культуру демонструють зразки зв'язного мовлення про вечорниці. З огляду на те, що більшість інформантів – жінки старшого віку, зафіксовано багато текстів про вечорниці як неодмінний атрибут життєдіяльності молоді в середині – II пол. XX ст., бо саме на них дівчата виконували певну жіночу роботу, знайомилися часто з майбутнім нареченим, відзначали різноманітні свята: часом бу'вало / шо х'лопц'і / д'і'ї'ч'ата куку'рузу лу'зали / 'лушчили ква'сол'у / а ми оби'р'али / теж 'лушчили / а во'ни го'товили ве'чер'у / галуш'ки / а о'собен:о пол'та'їс'к'і ва'рили / ва'реники ва'рили (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 116); а 'їак 'дес' збе'ремса на 'вечор ко'ли / то п'ї'єр'їа 'мати' 'дас'т' гла'д'їшечку 'д'ерти' / а н'е рушн'і'ка в'ш'і'вати' / а н'е 'їа'кус' ко'рунку 'плести' // 'їсе ро'б'ілі' в'ечо'рам'і (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 80).

Водночас зафіксовано багато текстів про святкування Андрія, що, очевидно, зумовлено тим, що саме на в цей день дівчата ворожили на свою долю, бо атрибути свята могли передбачати майбутнє: *на 'андр'єйа / кор'жа п'ек'л'і / х'лопці попр'і'ходет і / га'р'єлку нам пр'і'нос'ат' ѓ бу'тилоц'и' // м'і шо не'буд' зне'семоса / те му'к'і пр'іне'се / те шо не'буд' пр'іне'се / та ѓа'кого кор'жа / те ѓа'кого гур'ка / і соб'і'рал'іс'а // до дн'а седи'мо / в'іп'і'вайемо ѓ 'хат'і сп'е'вайем / так 'в'ес'єло нам бу'ло* (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 92); *це га'дали ми та'ке / ну ѓак пампуш'ки пош'ли до кри'ниці / 'ротом принес'ли во'ди / наб'рати ѓ рот <...> принес'ли 'тейі во'ди зам'і'сили 'тийі пам'пушки ѓ'вечер'і це бу'ло ро'билос'а / шоб них'то не 'бачи'ѓ <...> запа'лили п'іич / да'ваі нек'ти ота'к'і пам'пушечк'і ма'лен'к'і / вироб'л'али на 'дечко // спик'ли <...> / на 'заслонц'і ти пам'пушечки поназ'начували / ѓа'к'є де чи'ѓа / ну дес' со'баку т'реба ѓз'ат' / ко'тори' со'бака 'виз'ме упе'ред ту пам'пушку / з'начит' та ѓ'п'ред 'замуж п'і'де [Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 108]; ти'пер заб'єруца ѓ 'хату / да 'нишком ганд'р'єйа // ми / 'д'і'ѓчин 'дес'ат' / зби'райімос' ганд'р'єйат' // і ж'демо х'лопц'о'ѓ // ж'дем / ж'дем / ж'дем // от / зби'рали в од'но'ї 'ж'інки у'л'ани ганд'р'єйа // ж'дали / ж'дали ми / ж'дали з слобод'жан'о'ѓ // слобод'жани до нас не при'ш'ли* (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 16).

Репрезентантами духовної культури є тексти про весільний обряд, який на Поліссі відзначається архаїкою. Респондентки теж досить часто розповідають про своє весілля, оскільки це один із найяскравіших спогадів у не легкому житті поліщучок старшого покоління. Водночас жінки часто порівнюють той обряд, який був колись, із сучасним: *але ѓак с'ваїбу ро'били / то то'ди не 'сил'но 'весело бу'ло / бо бу'ло ба'гато гра'з'є / і му'зик'і 'понад п'лотом іш'ли / а танце'ват' то так танце'вали / шо граз' аж на 'лоб'і бу'ла / бо ба'гато бу'ло гра'з'і // хто на'п'і'ѓ'а / тоі облуж'і'ѓ'а // до 'церкви 'ї'єзди'ли / в'ен'чалис'а / уп'росиш дв'є 'паре і ко'неі / бо 'дуже бу'ло бездо'рож':а до мокл'а'к'і'ѓ / і про'ї'хат' 'дуже 'т'ажко бу'ло / але за'те 'дуже 'гарно 'бат'ушка вен'ча'ѓ / о / 'пос'л'а с'ваїби на д'руги' ден' с'ваїби бу'ла ѓже ѓ 'д'ад'ка х'ведора о / ну 'пос'л'є с'ваїби ка'н'єшно та'ки' бу'ѓ по'р'адок / шо ро'били бе'седи ну 'д'ад'ко там 'родн'і / 'т'о'ка 'р'одна / хреш'чени'є бат'ки / у'се бу'ло / п'їанка / ну п'їанка ка'н'єшно бу'ла 'легша / ѓак 'зарє нас'тил'ки не п'їані' / ѓак то'д'і / приго'то'ѓка бу'ла / 'тоже / б'іл'ш менш та'ка про'ст'ї'ша / (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 12–13); пр'і'ї'єхали' до нас на ве'с'єл':є // л'у'д'єі ба'гато з ѓо'го ру'к'і пр'і'ї'єхало // моло'до'го / 'музика 'грала / танц'о'вали / ну і / в'іп'і'вали' // коро'ваі розда'ли' // ну а по'т'ом по'ї'єхали' до ѓо'го / і так 'само у ѓо'го / в'іп'і'вали' // наші'їє 'л'у'де / в'іп'і'ли' там за ѓо'го // на 'д'руг'ї ден' там у не'д'єл'у / су'боту там бу'ло // а ѓ не'д'єл'у по'ї'єхали ту'да // ну і так само ѓ ѓо'го / там 'тоже*

гу'л'али / в'ін'і'вали // 'музика 'грала / і / так ну мо коро'ваї розде'лі'ли' // ци'ганс'ка бу'ла ї'ю'го 'свад'ба / ци'ганс'ка та'ка назива'йеца // ну там ї'же по'разному ї'б'і'рали'с / ї'ак хто // там 'тї'є ба'б'і і по'ї'мазу'ї'ца / понама'л'ова'ї'ца / не та'к'і чер'вонї'є но'си' // ос' та'к'ї'ї'моло'ди'ї'бу'ї'со'б'є / і'моло'да ї'же та'ка // ста'р'ї'х л'у'де'ї'же'ни'ли'ї'же 'разом // о'б'ї'ча'ї'та'к'ї'ї'ї'є // шутко'вали' // пош'ли'ї'ї'кол'хоз / бр'ї'гади' // 'рєзали'с'є'чку / не з'на'ї'у / о'ц'у с'є'чку 'рєзали' // ху'доба там бу'ла // і'м'ї'ї'од'ї'да'ли'с'є'чку // о'цє ро'б'ї'ли' до н'оч'ї / по'т'ом по 'чарц'ї' в'ї'н'ї'ли' / с'п'є'вали' / гу'л'али' (Мойсієнко–Гримашевич, 2018, с. 87). Навіть незначна кількість представлених текстів, які репрезентують духовну культуру поліщуків, свідчить про важливість її елементів у житті жителів Середнього Полісся, їхню ментальність та світогляд.

Отже, евристична цінність діалектних текстів як надійного джерела для діалектологічних студій з огляду на системне представлення в них говіркових рис на різних мовних рівнях уможливила появу низки досліджень, у яких відзначено важливість зразків говіркового зв'язного мовлення насамперед для дослідження лінгвальних особливостей ареалів українського діалектного континууму. Водночас зразки зв'язного говіркового мовлення уможливають їх використання в царині інших гуманітарних наук, зокрема й для вивчення ментальності говірконосіїв, їхньої матеріальної та духовної культури, мовного та культурного буття. Мовне буття поліщуків відображено насамперед у сприйманні й усвідомленні самого себе як представника окремої говірки, жителя певного населеного пункту, котрий на власне мовному рівні відрізняється від мешканців сусідніх сусідніх сіл, а також у збереженні на досліджуваній території низки діалектних фонетичних особливостей у царині вокалізму й консонантизму та виразних говіркових морфологічних рис, які підтверджують архаїку зазначеного ареалу. Матеріальна культура поліщуків репрезентована текстами про матеріальну культуру, передовсім про побут, промисли, господарювання, вирощування сільськогосподарських культур, збирання врожаю тощо. Натомість духовна культура жителів досліджуваного етномовного континууму відображена в текстах про обрядовість, насамперед про весільний обряд, у записах про вірування, традиції, звичаї, які засвідчують тяглість у часі й збереження до сучасності, хоча зазнають динаміки під впливом переважно екстралінгвальних чинників.

Перспективи наукових пошуків убачаємо в дослідженні світогляду говірконосіїв крізь призму діалектного тексту.

Література

1. Аркушин Григорій, 2007. *Голоси з Підляшшя: Тексти*. Луцьк.
2. Бігусяк Михайло, 2015. Тексти як джерело дослідження говірок Івано-Франківщини: історіографія та перспективи розвитку. In: *Діалекти в синхронії та діахронії: текст як джерело лінгвістичних студій*. Київ. с. 17–29.
3. Глібчук Наталка, 2015. Ідіолект Парасковії Павлюк крізь призму діалектних текстів. In: *Діалекти в синхронії та діахронії. Текст як джерело лінгвістичних студій*. Київ. с. 60–74.
4. Глуховцева Катерина, 2015. Ментальність діалектоносія та особливості діалектного дискурсу. In: *Діалекти в синхронії та діахронії: текст як джерело лінгвістичних студій*. Київ. с. 75–82.
5. Гриценко Павло, 2015. Інформаційний простір діалектного тексту. In: *Діалекти в синхронії та діахронії: текст як джерело лінгвістичних студій*. Київ. с. 100–118.
6. Гриценко Павло, 2019. Просторинь народного слова Гуцульщини. In: Голянич Марія. *Мовний портрет села Тюдів*. Івано-Франківськ: Лілея-НВ. с. 4–10.
7. Гриценко Павло, 2003. Тексти як джерело дослідження українських говірок Румунії. In: Павлюк М., Робчук І. *Українські говори Румунії. Діалектні тексти*. Едмонтон; Львів; Нью-Йорк; Торонто. с. I–XVI.
8. Гриценко Павло, 2000. Текст як простір вияву діалектних явищ. In: *Збірник лінгвістичних праць: до 60-річчя проф. О. А. Колесникова*. Ізмаїл. с. 9–15.
9. Гуйванюк Ніна – Руснак Наталія, 2003. Діалектний текст як лінгво-когнітивна одиниця. *Українська мова*, № 2 (7)/2003. с. 102–110.
10. Мойсієнко Віктор – Гримашевич Галина, упорядн. 2018. *Єдність у різноманітності. Поліщуки*. Навчально-методичний посібник. Житомир.
11. Кобирилка Галина, 2015. Діалектний текст як джерело дослідження наголошення особових займенників. In: *Діалекти в синхронії та діахронії: текст як джерело лінгвістичних студій*. Київ. с. 166–175.
12. Коваленко Наталія, 2015. Формування діалектної текстотеки: проблеми інформаційної достатності. In: *Діалекти в синхронії та діахронії: текст як джерело лінгвістичних студій*. К. с. 190–199.
13. Колесников Андрій, 2012. Діалектний дискурс як об'єкт спостереження граматичної семантики. In: *Семантика мови і тексту: Матеріали XI Міжнародної конференції* (м. Івано-Франківськ, 26–28 вересня 2012 року). Івано-Франківськ. с. 240–244.
14. Колесников Анрій, 2015. Діалектні тексти як джерело інформації про генезу і динаміку українських південнобессарабських говірок. In: *Діалекти в синхронії та діахронії: текст як джерело лінгвістичних студій*. Київ. с. 200–217.
15. Колесник Лариса, 2015. Категорія оцінки у просторі діалектного. In: *Діалекти в синхронії та діахронії: текст як джерело лінгвістичних студій*. Київ. с. 218–227.
16. Лесюк Микола, 2015. Діалектний текст як засіб презентації граматичних форм частин мови. In: *Діалекти в синхронії та діахронії: текст як джерело лінгвістичних студій*. Київ. с. 259–270.

17. Литвиненко Яна, 2015. Текстовий супровід у роботі експлоратора за програмою. In: *Діалекти в синхронії та діахронії: текст як джерело лінгвістичних студій*. Київ. с. 271–287.
18. Мартинова Ганна, 2015. Діалектний текст як підґрунтя класифікації говірок. In: *Діалекти в синхронії та діахронії: текст як джерело лінгвістичних студій*. Київ. с. 288–299.
19. Никончук Микола, 2012. *Правобережнополіські говірки в лінгвогеографічному висвітленні*. Житомир.
20. Поістогова Марина 2015 Діалектний текст як джерело вивчення мотивів номінації. In: *Діалекти в синхронії та діахронії: текст як джерело лінгвістичних студій*. Київ. с. 312–317.
21. Романина Ірина, 2010. Текст як джерело дослідження діалектного мовлення галичан і поліщуків. *Волинь-Житомирщина: історико-філологічний збірник з регіональних проблем*. Вип. 2 (II)/2010. с. 229–234.
22. Рябець Людмила, 2015. Діалектний текст – важливе навчальне джерело в курсі «Українська діалектологія». In: *Діалекти в синхронії та діахронії: текст як джерело лінгвістичних студій*. Київ. с. 332–336.
23. Тищенко Тетяна, 2015. Лінгвогеографічний підхід до репрезентації діалектного тексту. In: *Діалекти в синхронії та діахронії: текст як джерело лінгвістичних студій*. Київ. с. 377–383.
24. Щербина Тетяна 2015. Текстова репрезентація прийменникової системи південної зони середньонаддніпряньського діалекту. In: *Діалекти в синхронії та діахронії: текст як джерело лінгвістичних студій*. Київ. с. 464–479.
25. Ястремська Тетяна 2015. Динаміка діалектних явищ у тексті. In: *Діалекти в синхронії та діахронії: текст як джерело лінгвістичних студій*. Київ. с. 480–492.

References

1. Arkushyn, Hryhorii, 2007. *Holosy z Pidliashshia: Teksty [Voices from Podlasie: Texts]*. Lutsk (in Ukrainian).
2. Bihusiak, Mykhailo, 2015. Teksty yak dzherelo doslidzhennia hovirok Ivano-Frankivshchyny: istoriohrafiiia ta perspektyvy rozvytku [Texts as a source of research on proverbs of Ivano-Frankivsk region: historiography and development prospects]. In: *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: tekst yak dzherelo linhvistychnykh studii [Dialects in synchrony and diachrony: text as a source of linguistic studies]*. Kyiv. S. 17–29 (in Ukrainian).
3. Hlibchuk, Natalka, 2015. Idiolekt Paraskovii Pavliuk kriz pryzmu dialektnykh tekstiv [Idiolect of Paraskovia Pavlyuk through the prism of dialect texts]. In: *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: tekst yak dzherelo linhvistychnykh studii [Dialects in synchrony and diachrony: text as a source of linguistic studies]*. Kyiv. S. 60–74 (in Ukrainian).
4. Hlukhovtseva, Kateryna, 2015. Mentalnist dialekonosiia ta osoblyvosti dialektnoho dyskursu [The mentality of a dialect speaker and peculiarities of dialect discourse].

- In: *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: tekst yak dzherelo linhvistychnykh studii* [*Dialects in synchrony and diachrony: text as a source of linguistic studies*]. Kyiv. S. 75–82 (in Ukrainian).
5. Hrytsenko, Pavlo, 2015. Informatsiinyi prostir dialektnoho tekstu [Information space of dialect text]. In: *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: tekst yak dzherelo linhvistychnykh studii* [*Dialects in synchrony and diachrony: text as a source of linguistic studies*]. Kyiv. S. 100–118 (in Ukrainian).
  6. Hrytsenko, Pavlo, 2019. Prostorin narodnoho slova Hutsulshchyny [The space of the folk word of the Hutsul region]. In: Holianych Mariia. *Movnyi portret sela Tiudiv* [*Linguistic portrait of the village of Tiudiv*]. Ivano-Frankivsk: Lileia-NV. S. 4–10 (in Ukrainian).
  7. Hrytsenko, Pavlo, 2003. Teksty yak dzherelo doslidzhennia ukrainskykh hovirok Rumunii [Texts as a source for the study of Ukrainian dialects in Romania]. In: Pavliuk M., Robchuk I. *Ukrainski hovory Rumunii. Dialektni teksty* [*Ukrainian dialects of Romania. Dialect texts*]. Edmonton–Lviv–Niu-Iork–Toronto. S. I–KhVI (in Ukrainian).
  8. Hrytsenko, Pavlo, 2000. Tekst yak prostir vyjavu dialektnykh [The text as a space of manifestation of dialectal phenomena]. In: *Zbirnyk linhvistychnykh prats* [*Collection of Linguistic Works*]: do 60-richchia prof. O. A. Kolesnykova. Izmail. S. 9–15 (in Ukrainian).
  9. Huivaniuk, Nina – Rusnak, Nataliia 2003. Dialektnyi tekst yak linhvo-kohnityvna odyntsia [Dialect text as a linguistic-cognitive unit]. *Ukrainska mova* [*Ukrainian Language*]. № 2 (7). S. 102–110 (in Ukrainian).
  10. Moisiienko Viktor – Hrymashevych Halyna, uporiadn. 2018. *Yednist u riznomanitnosti. Polishchuky. Navchalno-metodychnyi posibnyk* [*Unity in diversity. Polishchuks Educational and methodological manual*]. Zhytomyr (in Ukrainian).
  11. Kobrynyka, Halyna, 2015. Dialektnyi tekst yak dzherelo doslidzhennia naholoshennia osobovykh zaimennykiv [Dialect text as a source of research on accentuation of personal pronouns]. In: *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: tekst yak dzherelo linhvistychnykh studii* [*Dialects in synchrony and diachrony: text as a source of linguistic studies*]. Kyiv. S. 166–175 (in Ukrainian).
  12. Kovalenko, Nataliia, 2015. Formuvannia dialektnoi tekstoteky: problemy informatsiinoi dostatnosti [Forming a dialect text library: problems of information sufficiency]. In: *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: tekst yak dzherelo linhvistychnykh studii* [*Dialects in synchrony and diachrony: text as a source of linguistic studies*]. Kyiv. S. 190–199 (in Ukrainian).
  13. Kolesnykov, Andrii, 2012 Dialektnyi dyskurs yak ob'iekt sposterezhennia hramatychnoi semantyky [Dialect discourse as an object of observation of grammatical semantics]. In: *Semantyka movy i tekstu: Materialy XI Mizhnarodnoi konferentsii (m. Ivano-Frankivsk, 26–28 veresnia 2012 roku)* [*Semantics of language and text: Materials of the XI International Conference*]. Ivano-Frankivsk. S. 240–244 (in Ukrainian).
  14. Kolesnykov, Andrii, 2015 Dialektni teksty yak dzherelo informatsii pro genezu i dynamiku ukrainskykh pivdenobessarabskykh hovirok [Dialect texts as a source

- of information about the genesis and dynamics of Ukrainian South Bessarabian dialects]. In: *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: tekst yak dzherelo linhvistychnykh studii [Dialects in synchrony and diachrony: text as a source of linguistic studies]*. Kyiv. S. 200–217 (in Ukrainian).
15. Koliesnik, Larysa, 2015. Katehoriia otsinky u prostori dialektnoho [Evaluation category in the space of dialect]. In: *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: tekst yak dzherelo linhvistychnykh studii [Dialects in synchrony and diachrony: text as a source of linguistic studies]*. Kyiv. S. 218–227 (in Ukrainian).
  16. Lesiuk, Mykola, 2015. Dialektnyi tekst yak zasib prezentatsii hramatychnykh form chastyn movy [Dialect text as a means of presentation of grammatical forms of parts of speech]. In: *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: tekst yak dzherelo linhvistychnykh studii [Dialects in synchrony and diachrony: text as a source of linguistic studies]*. Kyiv. S. 259–270 (in Ukrainian).
  17. Lytvynenko, Yana, 2015. Tekstovyi suprovid u roboti eksploratora za prohramoiu [Text support in the work of the explorer by the program]. In: *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: tekst yak dzherelo linhvistychnykh studii [Dialects in synchrony and diachrony: text as a source of linguistic studies]*. Kyiv. S. 271–287 (in Ukrainian).
  18. Martynova, Hanna, 2015. Dialektnyi tekst yak pidgruntia klasyfikatsii hovirok [Dialect text as a basis for the classification of speech]. In: *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: tekst yak dzherelo linhvistychnykh studii [Dialects in synchrony and diachrony: text as a source of linguistic studies]*. Kyiv. S. 288–299 (in Ukrainian).
  19. Nykonchuk, M. V., 2012. *Pravoberezhnopoliski hovirky v linhvoehorafichnomu vysvitlenni [Pravoberezhnopoly dialects in linguistic and geographical coverage]*. Zhytomyr [in Ukrainian].
  20. Poistohova, Maryna, 2015. Dialektnyi tekst yak dzherelo vyvchennia motyviv nominatsii [Dialect text as a source of study of nomination motives]. In: *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: tekst yak dzherelo linhvistychnykh studii [Dialects in synchrony and diachrony: text as a source of linguistic studies]*. Kyiv. S. 312–317 (in Ukrainian).
  21. Romanyna, Iryna 2010. Tekst yak dzherelo doslidzhennia dialektnoho movlennia halychan i polishchukiv [The text as a source of research on the dialectal speech of Galicians and Poleschuks]. *Volyn-Zhytomyrshchyna: istoryko-filolohichniy zbirnyk z rehionalnykh problem [Volyn-Zhytomyr region. Historical and Philological journal on regional problems]*. Vyp. 2 (II). S. 229–234 (in Ukrainian).
  22. Riabets, Liudmyla 2015. Dialektnyi tekst – vazhlyve navchalne dzherelo v kursii «Ukrainska dialektolohiia» [Dialect text is an important educational source in the course "Ukrainian dialectology"]. *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: tekst yak dzherelo linhvistychnykh studii [Dialects in synchrony and diachrony: text as a source of linguistic studies]*. Kyiv. S. 332–336. (in Ukrainian).
  23. Tyshchenko, Tetiana 2015. Linhvoehorafichniy pidkhid do reprezentatsii dialektnoho tekstu [A linguogeographical approach to the representation of a dialect text]. In: *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: tekst yak dzherelo linhvistychnykh studii [Dialects in synchrony and diachrony: text as a source of linguistic studies]*. Kyiv. S. 377–383 (in Ukrainian).

24. Shcherbyna, Tetiana 2015. Tekstova reprezentatsiia pryimennykovoï systemy pivdennoi zony serednonaddniprianskoho dialektu [Textual representation of the prepositional system of the southern zone of the Middle Transnistrian dialect]. In: *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: tekst yak dzherelo lnhvistychnykh studii* [Dialects in synchrony and diachrony: text as a source of linguistic studies]. Kyiv. S. 464–479 (in Ukrainian).
25. Yastremska, Tetiana 2015. Dynamika dialektnykh yavyshch u teksti [Dynamics of dialect phenomena in the text]. In: *Dialekty v synkhronii ta diakhronii: tekst yak dzherelo lnhvistychnykh studii* [Dialects in synchrony and diachrony: text as a source of linguistic studies]. Kyiv. S. 480–492 (in Ukrainian).

Відображення мовного та культурного буття поліщуків крізь призму діалектного тексту

Галина Гримашевич, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та методики її навчання Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна; h_hrymashevych@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3225-0031>

У статті узагальнено погляди вчених на евристичну цінність діалектних текстів як надійного джерела для діалектологічних студій з огляду на системне представлення в них говіркових рис на різних мовних рівнях; відзначено важливість зразків говіркового зв'язного мовлення насамперед для дослідження лінгвальних особливостей ареалів українського діалектного континууму. Водночас акцентовано увагу на значенні діалектних текстів для досліджень у царині інших гуманітарних наук, для вивчення ментальності говірконосців, їхньої матеріальної та духовної культури. На матеріалі діалектних текстів, опублікованих у виданні «Єдність у різноманітності. Поліщуки» (2018), зафіксованих автором протягом десятків років у середньополіських говірках Житомирської області, зібраних у досліджуваному ареалі студентами філологічних спеціальностей під час діалектологічної практики впродовж останніх років, проаналізовано мовне буття поліщуків, яке відображено передовсім у сприйманні й усвідомленні самого себе як представника окремої говірки, котрий на власне мовному рівні відрізняється від жителів інших сусідніх населених пунктів, а також у збереженні на досліджуваній території низки діалектних фонетичних особливостей у царині вокалізму й консонантизму та виразних говіркових морфологічних рис, які підтверджують архаїку зазначеного ареалу. Репрезентантами культурного життя поліщуків є тексти про їхню матеріальну культуру, зокрема про побут, промисли, господарювання, вирощування сільськогосподарських культур, збирання врожаю тощо. Духовна культура жителів Середнього Полісся відображена в текстах про обрядовість поліщуків, насамперед про весільний обряд, у записах про вірування, традиції, звичаї, які засвідчують тяглість у часі й збереження нині, водночас зазнаючи динаміки, зумовленої переважно екстралінгвальними чинниками.

Ключові слова: діалектний текст, середньополіські говірки, поліщуки, мовне буття, культурне буття, діалектні особливості.

Reflection of the Linguistic and Cultural Life of the Polish People in a Dialect Text

Halyna Hrymashevych, PhD in Philology, Associate Professor, Head of the Department of Ukrainian Language and Methods of its Teaching, Ivan Franko Zhytomyr State University, Ukraine; h_hrymashevych@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3225-0031>

The article summarizes the views of scientists on the heuristic value of dialect texts as a reliable source for dialectological studies in view of their systematic presentation of speech features at different language levels; first of all the importance of samples of colloquial speech is noted, for the study of linguistic features of the areas of the Ukrainian dialect continuum. At the same time, attention is focused on the importance of dialect texts for research in the area of other humanities, for studying the mentality of native speakers, their material and spiritual culture. The linguistic existence of polishchuks Based on the material of dialect texts published in the publication "Unity in Diversity. Polishchuks" (2018), recorded by the author for dozens of years in the Central Polish dialects of the Zhytomyr region, collected in the studied area by students of philological specialties during dialectological practice in recent years, is analyzed. The existence which is reflected primarily in the perception and awareness of oneself as a representative of a separate dialect, which differs from the inhabitants of other nearby settlements on the actual linguistic level, as well as in the preservation of a number of dialectal phonetic features in the area of vocalism and consonantism in the studied territory and expressive speech morphological features that confirm the archaic nature of the specified area. The representatives of the cultural life of the polishchuks are texts about their material culture, in particular about everyday life, crafts, farming, cultivation of agricultural crops, harvesting, etc. The spiritual culture of the inhabitants of the Middle Polissya is reflected in the texts about the rituals of the polishchuks, primarily about the wedding ceremony, in the records of beliefs, traditions, customs, which testify to durability in time and preservation in the present, at the same time undergoing dynamics caused mainly by extralingual factors.

Keywords: *dialect text, idiom of the Middle Polissya, polishchuks, linguistic existence, cultural existence, dialect features.*

Редколегія

Головний редактор:

Аніко Бергсасі,

доктор габілітований з галузі мовознавства, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Заступник головного редактора:

Єлизавета Барань,

доктор філософії з галузі мовознавства, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Відповідальні секретарі редколегії:

Вільмош Газдаг,

доктор філософії з галузі мовознавства, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Андрея Певсе,

кандидат педагогічних наук (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Технічні редактори:

Еніке Товт-Орос,

молодший науковий співробітник (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Рейка Матей,

молодший науковий співробітник (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Наталка Лібак,

доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Редакційна колегія:

Наталія Баняс, кандидат філологічних наук (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Адальберт Барань, кандидат філологічних наук, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Чілла Барта, кандидат філологічних наук (Науковий університет імені Етвеша Лоранда, м. Будапешт, Угорщина)

Сільвія Баті, доктор філософії з галузі мовознавства (Університет Паннонія, м. Веспрем, Угорщина та Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Аттіла Бене, доктор габілітований з галузі мовознавства, професор (Університет імені Бабеша-Бойяї, м. Клуж, Румунія)

Ана Борбель, кандидат філологічних наук (Інститут мовознавства Науково-дослідного центру ім. Етвеша Лоранда, Угорщина)

Ільдико Ванчо, доктор габілітований з галузі мовознавства, професор (Університет Костянтина Філософа в Нітрі, Словаччина)

Томаш Врabelь, кандидат філологічних наук, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Каталін Гнатик, доктор філософії з галузі педагогіки (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Ілона Густі, доктор філософії з галузі педагогіки (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Катерина Дудич, доктор філософії з галузі мовознавства (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Маргаріта Кейс, кандидат історичних наук (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Іштван Козмач, доктор габілітований з галузі мовознавства, доцент (Реформатський університет імені Каролі Гашпара, м. Будапешт, Угорщина)

Анна Коллат, доктор філософії з галузі мовознавства, доцент (Університет в Маріборі, Словенія)

- Міклош Контра**, доктор наук з галузі мовознавства, професор (Реформатський університет імені Каролі Гашпара, м. Будапешт, Угорщина)
- Олександр Кордонец**, кандидат філологічних наук, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Золтан Кормочі**, доктор філософії з галузі мовознавства (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Іштван Ладані**, доктор філософії з галузі літературознавства (Університет Паннонія, м. Веспрем, Угорщина)
- Маріанна Левріні**, доктор педагогічних наук, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Ілона Лехнер**, доктор філософії з галузі мовознавства (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Ана Лехоцькі-Самаржжич**, доктор філософії з галузі мовознавства, професор (Університет Осіек, Хорватія)
- Катерина Маргітч**, кандидат педагогічних наук (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Аніта Марку**, доктор філософії з галузі мовознавства (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна та Католицький університет імені імені Кароля Естергазі, м. Егер, Угорщина)
- Юдіт Наврачіч**, доктор наук з галузі філології, професор (Університет Паннонія, м. Веспрем, Угорщина)
- Василь Сіладі**, доктор філософії з галузі педагогіки (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Сільвія Сотак**, доктор філософії з галузі мовознавства (Науково-дослідний інститут з галузі мовознавства імені Імре Шаму, м. Відень, Австрія)
- Еріка Марія Тодор**, доктор філософії з галузі мовознавства, професор (Науковий університет імені Сапієнція, м. Клуж, Румунія)
- Вікторія Ференц**, доктор філософії з галузі мовознавства (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Катерина Фодор**, доктор філософії з галузі педагогіки (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Степан Черничко, доктор гуманітарних наук з галузі філології, професор
(Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Тетяна Чонка, кандидат філологічних наук (Закарпатський угорський
інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Василь Чордаш, доктор філософії з галузі літературознавства
(Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Editorial Team

Editor-in-Chief:

Anikó Beregszászi,

PhD in Linguistics, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Deputy Editor-in-Chief:

Erzsébet Bárány,

PhD in Linguistics, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Executive secretaries of the editorial board:

Vilmos Gazdag,

PhD in Linguistics, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Andrea Pósz,

Candidate of Pedagogical Sciences (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Technical editors:

Enikő Tóth-Orosz,

Junior Researcher (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Réka Máté,

Junior Researcher (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Natália Libák,

Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Editorial Board:

Natália Bánzász, PhD in Philology (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Béla Bárány, PhD in Philology, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Csilla Bartha, PhD in Philology (Eötvös Loránd University, Budapest, Hungary)

Szilvia Bányi, PhD in Linguistics (University of Pannonia, Veszprém, Hungary and Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Attila Benő, Habilitation Doctor in Linguistics, Professor (Babeş-Bolyai University, Cluj, Romania)

Anna Borbély, PhD in Philology (Hungarian Research Centre for Linguistics, Hungary)

István Cserniczkó, Doctor of Humanities in Philology, Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Tetyána Csonka, PhD in Philology (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

László Csordás, Doctor of Philosophy in Literary Studies (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Katalin Dudics, Doctor of Philosophy in Linguistics (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Viktória Ferenc, Doctor of Philosophy in Linguistics (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Katalin Fodor, Doctor of Philosophy in Pedagogy (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Katalin Hnatik, Doctor of Philosophy in Pedagogy (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Ilona Huszti, Doctor of Philosophy in Pedagogy (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Zoltán Karmacsi, Doctor of Philosophy in Linguistics (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

- Margit Kész**, PhD in History (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Anna Kolláth**, PhD in Linguistics, Associate Professor (University of Maribor, Maribor, Slovenia)
- Miklós Kontra**, Doctor of Sciences in Linguistics, Professor (Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary, Budapest, Hungary)
- Olekszandr Kordonec**, PhD in Philology, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- István Kozmács**, Habilitated Doctor in Linguistics, Associate Professor (Constantine the Philosopher University in Nitra, Slovakia)
- István Ladányi**, PhD in Literary Studies (University of Pannonia, Veszprém, Hungary)
- Ilona Lechner**, Doctor of Philosophy in Linguistics (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Anna Lehocki-Samardžić**, Doctor of Philosophy in Linguistics, Professor (Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Croatia)
- Marianna Lőrinc**, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Katalin Margitics**, Candidate of Pedagogical Sciences (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Anita Márku**, Doctor of Philosophy in Linguistics (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine and Eszterházy Károly Catholic University, Eger, Hungary)
- Judit Navracsics**, Doctor of Philology, Professor (University of Pannonia, Veszprém, Hungary)
- László Szilágyi**, Doctor of Philosophy in Pedagogy (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Szilvia Szoták**, Doctor of Philosophy in Linguistics (Imre Samu Research Institute for Linguistics, Vienna, Austria)
- Erika Mária Tódor**, Doctor of Philosophy in Linguistics, Professor (Sapientia Hungarian University of Transylvania, Cluj, Romania)

Ildikó Vančo, Habilitated Doctor in Linguistics, Professor (Constantine the Philosopher University in Nitra, Slovakia)

Tamás Vrabely, PhD in Philology, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Szerkesztőbizottság

Főszerkesztő:

Beregszászi Anikó,

habilitált nyelvészdoktor, docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Főszerkesztő-helyettes:

Bárány Erzsébet,

PhD nyelvész, docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Felelős szerkesztők:

Gazdag Vilmos,

PhD nyelvész, docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Pósze Andrea,

a pedagógiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Technikai szerkesztők:

Tóth-Orosz Enikő,

tudományos munkatárs (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Máté Réka,

tudományos munkatárs (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Libák Natália,

főiskolai docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Szerkesztőbizottság:

Bányász Natália, a filológiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Bárány Béla, a filológiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Bartha Csilla, a filológiai tudományok kandidátusa (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, Magyarország)

Bátyi Szilvia, PhD nyelvész (Pannon Egyetem, Veszprém, Magyarország, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Benő Attila, habilitált nyelvészdoktor, professzor (Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Románia)

Borbély Anna, a filológiai tudományok kandidátusa (Eötvös Loránd Tudományegyetem Nyelvtudományi Kutatóközpontja, Budapest, Magyarország)

Cserniczkó István, a bölcsészettudományok doktora, professzor (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Csonka Tetyána, a filológiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Csordás László, PhD irodalmár, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Dudics Katalin, PhD nyelvész, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Ferenc Viktória, PhD nyelvész, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Fodor Katalin, PhD pedagógus, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Hnatik Katalin, PhD pedagógus, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Huszti Ilona, PhD pedagógus, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Karmacsi Zoltán, PhD nyelvész, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Kész Margit, a történelemtudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Kolláth Anna, PhD nyelvész, docens (Maribori Egyetem, Maribor, Szlovénia)

Kontra Miklós, a nyelvtudományok doktora, professzor (Károly Gáspár Református Egyetem, Budapest, Magyarország)

Kordonec Oleksandr, a filológiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Kozmács István, habilitált nyelvészdoktor, docens (Nyitrai Konstantin Filozofus Egyetem, Nyitra, Szlovákia)

Ladányi István, PhD irodalmár (Pannon Egyetem, Veszprém, Magyarország)

Lechner Ilona, PhD nyelvész, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Lehocki-Samardžić Anna, PhD nyelvész, professzor (Ijosi Juraj Strossmayer Egyetem, Eszék, Horvátország)

Lőrinc Marianna, a pedagógiai tudományok doktora, docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Margitics Katalin, a pedagógiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Márku Anita, PhD nyelvész, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Eger, Magyarország)

Navracsics Judit, a filológiai tudományok doktora, professzor (Pannon Egyetem, Veszprém, Magyarország)

Szilágyi László, PhD pedagógus, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Szoták Szilvia, PhD nyelvész, (Imre Samu Nyelvi Intézet, Bécs, Ausztria)

Tódor Erika Mária, PhD nyelvész, professzor (Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Kolozsvár, Románia)

Vančo Ildikó, habilitált nyelvészdoktor, professzor (Nyitrai Konstantin Filozofus Egyetem, Nyitra, Szlovákia)

Vrábely Tamás, a filológiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

УДК 001.891:81'(05)

DOI журнал: 10.58423/2786-6726

DOI випуск: 10.58423/2786-6726/2022-2

Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica: наук. журн. Вип. 1, №2 (2022) / редкол.:
А. Берегсасі, С. Барань, В. Газдаг та ін.: Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ. - Берегове :
ЗУІ, 2022. - 304 с. - Текст укр., англ., угор.

ISSN 2786-6726 (online)

ISSN 2786-6718 (print)

«Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica» – це науковий журнал, заснований у 2021 році ЗВО «Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ». Мета видання – висвітлювати та популяризувати сучасні наукові студії в царині української, угорської та іноземної філології, пропагувати наукові досягнення країни в галузі мовознавства та літературознавства.

Журнал індексується:

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

MTMT (<https://www.mtmt.hu/>)

CrossRef

Google Scholar

Відповідальність за зміст і достовірність публікації покладається на авторів. Точки зору авторів публікації можуть не співпадати з точкою зору редколегії.

Відповідальний за випуск:

Аніко Берегсасі

Бібліотечно-інформаційний центр «Опацої Черє Янош» при ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ.

Свідоцтво про державну реєстрацію:

КВ № 25090-15030Р від 08.11.2021 р.

Контактні дані редакції

90202, Закарпатська обл., м. Берегове, вул. І. Франка, буд. 14, корпус 2

Офіційний сайт журналу

<https://aab-philologica.kmf.uz.ua/>

Гарнітура *Sitka Display*. Папір офсетний.

Формат видання 70x100/16.

Умовн. друк. арк. 19,12.

Видавництво Закарпатський угорський інститут ім . Ференца Ракоці ІІ

90200, м.Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Електронна пошта: aab-philologica@kmf.org.ua